

Discussion ved det kgl. Landhusholdnings- selskabs Møder.

Mødet den 29de Februar 1860.

Lovgivningen for Bands Afledning.

Kandidat Hannemann. Det Forslag angaaende Bandedets Afbenyttelse, han havde havt den Ære at forelægge Forsamlingen til Discussion i det foregaaende Møde, syntes ifølge de stedsfundne Udtalelser at møde meget store juridiske Banskeligheder. Han er dog tilbøielig til at troe, at Banskelighederne ikke ere begrundede i Sagens egen Natur, men kun ere lokale, nemlig grundede paa visse hos os fastholdte Retsbegreber, og at hvis den særegne juridiske Hindring ikke var tilstede, vilde den foreslaaede Ordning fra et teknisk Standpunkt være den fuldkomneste, den hvorved man opnaaede den bedste og fuldstændigste Benyttelse af Bandet, og han skal til Støtte for sin Mening fremføre, at Forslaget i Hovedprinciperne, om end ikke i Detaillen, stemmer med et Lovforslag, som den belgiske Regjering har ladet udarbejde og sandsynligviis allerede i denne Vinter forelagt Kamrene. Han gjør opmærksom paa denne Omstændighed, for at de, som Sagen nærmest vedkommer, kunne, om de ønske det, skaffe sig Kundskab om, hvorledes man endelig ordner denne vigtige Deel af Landvæsen Lovgivningen i et Land, som i flere agromiske Forhold er blevet fremstillet som et Mønster.

Hvad den idag foreliggende Sag: „Lovgivningen om Båndes Afledning“ angaaer, da skal han strax indrømme, at den i det Hele taget ved det ny Tillæg af 17de Januar 1859 er bleven meget tilfredsstillende, men mener dog, at den lige-
 saalidt som noget andet Menneſkeværk har naaet absolut Fuldkommenhed, og vil i ſaa Henſeende tillade ſig at fremhæve et Par Enkeltheder, ſom maaskee kunne komme i Betragtning, naar man i en ſenere Fremtid igjen ſkulde beſtemme ſig til at røre ved denne Sag. Han ſkal ſpecielt fremhæve 5 Punkter, nemlig 3 angaaende de ſtørre Vandløb, 1 om de mindre og 1 angaaende Hoved-Afledningsgrøfter.

1. Ved de ſtørre Båndløbs Regulering vilde det være onſkeligt, at der blev gaaet, om han ſaa maa ſige, mere principmæssigt frem, at det i Loven paabødes, at der ſkulde optages Kort og Nivellements af alle diſſe Vandløb, for at man ſaaledes kunde have det fornødne Grundlag til en principmæssig Regulering, og tillige ſaaledes kunde faae officielle Dokumenter, ſom bedre end de nuværende vage Regulativer kunde konſtatere den beſtemte Tilſtand, hvori Vandløbene ſkulde holdes.

2. Beſteemmelfen i § 17 af Anord. af 29de Juli 1846 angaaende Omfanget af Vandløbenes vedligeholdelsespſigtige Zone forekommer ham at være uklar og tilmed altfor omfattende, naar man vil holde ſig til Bogſtaven. Saavidt han veed, har man i flere Egne følt Vanſkelighed ved at gennemføre hiin § 17 og lader af den Grund kun Bredeierne deeltage i Vandløbenes Vedligeholdelse, hvilket er ubilligt. Ifølge § 17 ſkulde Vedligeholdelseshylden paahvile alle de Jorder, hvorfra Vandløbene have Tilløb, men derved vilde næſten hele Landet komme til at deeltage i Vedligeholdelfen, hvilket ikke vilde være rigtigt; Lovgiveren har ſandſynligviis ſvævet i Uklarhed og ſagt mere, end han har meent. Vanſkeligheden vilde ſvinde, naar Forholdet udtryktes ſaaledes, at Hylden ſkulde paahvile alle dem, ſom vilde have Skade af, at Vandløbene ikke bleve regulerede og vedligeholdte, og naar det paa-

lagdes i Tvivlstilsælde at søge Grændsen mellem de Bedligeholdelsespligtige og Ikke-Bedligeholdelsespligtige med nivellistisk Bestemmelse af en Linie, som gjør Skjellet imellem de Jorder, der ligge i mere, og dem, der ligge i mindre end en vis Høide over Vandløbets Vandspeil. De Marker, der ligge høiere end denne Grændselinie, skulde være fritagne for Bedligeholdelsen, hvorimod de andre, som ligge lavere, og som ved en Forsømmelse af Vandløbets Bedligeholdelse vilde skades, skulde deeltage deri. Efterat det ved enkelte Undersøgelser var paavist, i hvilken Høide denne Grændse skulde trækkes, skulde den ved Nivellement bestemmes paa Marken; man havde da noget bedre end det blotte Skjøn at holde sig til.

3. Der har ofte blandt Landmændene hævet sig Stemmer for at Vandmøllerne skulde kunne exproprieres, naar de gjorde uforholdsmæssig stor Skade ved Forsumpning, og saaledes væsentlig svækkede Landets Produktionskraft. Taleren anseer ikke en saadan, tilbørlig begrændset og betinget, Expropriationslov for i og for sig umulig, men mener, at Hovedhindringen for dens Fremkomst har ligget i, at dens statsøkonomiske Betydning er altfor uafgjort. Det maa paaligge dem, der ønske en saadan Lov, at fremkalde Tilveiebringelsen af statistiske Data over den Skade, Møllerne gjøre, for at det kan sees, hvorvidt der i Statens Interesse er Anledning for den lovgivende Magt til at blande sig i dette Forhold.

4. Bestemmelsen i § 42 af Anord. 29de Juli 1846, at Rettelse af Krumninger i de mindre Vandløb ikke kan skee uden alle Bedkommendes eenstemmige Samtykke, maa lægge store Hindringer i Veien for eller endog umuliggjøre en god Regulering af disse Vandløb. Det vilde sikkert være heldigt, hvis Sogneforstanderskabet eller Amtsrådet kunde faae den bestemmende Myndighed i denne Retning, saa at enkelte Gjenstridiges Modstand ikke kunde forhindre en nyttig Regulering.

5. I Holsteen paabyder, saavidt vides, Loven, at man skal draine. Hos os vil det vel hverken være nødvendigt eller ønskeligt, at der paabydes tvungen Draining, men hvad

man kan gjøre, det er, at bortffjerne alle Hindringer for Drain-
ningens Udbredelse. Den værste Hindring har Loven af 17de
Januar 1859 fjernet, men der er endnu een tilbage, nemlig
nogle Egnes Mangel paa Hovedgrøfter, som kunne modtage
Drainrørens Vand, for at lede det i de naturlige Vandløb.
Det var ønskeligt, at Amtsraadet eller Sognesforstanderskabet
fik Myndighed til at lade saadanne Grøfter udføre for alle
Bedkommendes Regning, hvor de vise sig nødvendige og deres
frivillige Udførelse af de Bedkommende hindres ved Enkeltes
Modstand.

Taleren slutter med at opfordre de tilstedeværende Prak-
tikere til at udtale sig angaaende de her fremsførte Punkter,
og derhos at antyde, hvilke andre Forbedringer ved Vand-
afledningsloven deres lokale Erfaring muligviis kunde have
viist dem som ønskelige at opnaae engang i Fremtiden.

Konferentsraad Dahl. Det forekommer ham at være
difficilt at indlade sig paa Spørgsmaal, som for neppe eet
Aar siden bleve behandlede med saa stor Dygtighed og Omhu
af Regjeringen og Rigsdagen, og han troer, det alene af den
Grund vilde have været ønskeligt, om denne Sag ei var
bleven bragt for, men da den nu engang foreligger, saa skal
han, uden at ville indlade sig paa Detailler, blot bemærke, at
Principerne i det i forrige Møde forelagte Lovforslag om
Vands Benyttelse forekommer ham at være meget lidet
ønskelige, og som Folge deraf Lovforslagets Oversførelse i det
praktiske Liv for at være meget lidet tilraadelig. For det første
vilde Amtmændene sikkert betakke sig for en sliq Myndighed,
som Forslaget tilsigter at give dem, og for det andet vilde
Bevillingssystemet derved faae en Udstrækning, det endnu
aldrig har havt, saa at selv ældre Rettigheder til Vandet
derved kunde affjæres eller i alfald behøve en ny Autori-
sation. Han troer derfor ikke, at Landmændene ville godkjende
eller finde sig i Forslagets Principer.

De fremsførte Indvendinger mod den nu bestaaende Lov-
givning om Vands Afledning troer han ikke ere fuldt

berettigede, thi hvad den første Anke angaaer, da er det jo i Loven overladt til Landvæsenkommissionerne selv at skjønne over, hvorvidt det er nødvendigt, at der optages Kort og Nivellements af de respektive Vandløb, og denne Tilladelse maa vist betragtes som fuldkommen tilstrækkelig og for heldigere, end hvis der fremkom et i alle Tilfælde gjældende Paabud ved Lov.

Ifølge Lovgivningen skulle jo alle de, der have Nytte af at Vandløbene oprensés og vedligeholdes, deeltage heri, saa det, den foregaaende Taler foreslaaer, jo allerede skeer ifølge Loven.

I Loven at indføre Tilladelse til Møllers Expropriation vil han aldrig kunne tilraade.

Naar mindre Vandløb ere af en lignende Vigtighed som større, og dette vil jo undertiden kunne være Tilfældet, da er man ifølge Loven berettiget til, ligesom ved de større Vandløb, at lade udarbeide Regulativer, hvilket bestemmes af Amtsraadet og Sogneforstanderskabet.

Statsraad Tang slutter sig til den foregaaende Taler. Den sidste Lov er saa ung og udarbejdet med saamegen Overveielse, at saa at sige enhver dygtig Landmand har havt Leilighed til at kunne faae Indflydelse paa den. Man tør derfor vistnok ikke tænke paa, saasnart at faae en ny Lov, men det er jo ikke desto mindre godt, at man strax har Diet aabent for, hvorledes den stikker sig i Livet og itide lægger Mærke til de Feil, den muligviis er behæftet med.

Ifølge Loven af 1846 maatte man nødvendigviis altid gaae frem paa Klagerens Bei, men ifølge den sidste Lov udarbejdes der jo nu af Amterne gjennem Sogneforstanderskaberne Regulativer for de mindre Vandløb. Derved ville alle Vandafledningsfager faae en sikker Basis at hvile paa, og vi bør derfor i alfald vente og see, hvilke Resultater Loven vil føre med sig.

Kandidat Hannemann. Angaaende Fordelingen af Vedligeholdelsesbyrden kan han ikke være enig med den foregaaende Taler i, at hans 2det Forslag falder ganske sammen

med Indholdet af § 17 i Anord. af 29de Juli 1846. Han har ikke kunnet forstaae Paragrafens Bogstav anderledes, end at Byrden skal paahvile alle dem, „fra hvis Jorder Vandløbene have deres Tiløb og Oprindelse“, men derved vilde næsten alle Jorder blive inddragne i Vedligeholdelsen, thi enten til det ene eller andet Vandløb maae de fleste Jorder tilsidst have Afløb. Men for mange af disse Jorder, som saaledes have Nytte af Vandløbet, er det desuagtet aldeles ligegyldigt, om Vandløbet oprenses eller ei, hvorimod andre derimod ville lide under en Forsømmelse heraf; derfor forekommer det ham, at Retfærdigheden fordrer, at kun de, der ville have Skade af at Vandløbet ei oprenses, skulle deeltage i Arbeidet, de andre derimod ikke; og han har i sit sidste Foredrag paaviist, at Grændsen imellem de Skadelidende og de Ikke-Skadelidende er let at trække ved Hjælp af et Nivellementinstrument, som bedst vil afgive en fast Rettesnor.

Landsinspektør Marschall. Det vilde være overordentlig heldigt, om § 17 i Anord. af 29de Juli 1846 kunde erholve en mere bestemt og tydelig Form, thi saaledes som den nu findes affattet, er den en idelig Grund til Riv og Trætter blandt Landmændene, for det er yderst vanskeligt, og ofte endog næsten umuligt, at sige, hvem der har Nytte af Vandløbet, og hvem ikke.

Kammerherre Neergaard troer, at man, ved mathematisk at afflikke en Grændse for Vedligeholdelsespligten, let vilde kunne udelukke Flere, som have Nytte af Vandløbet, men som nu ved en Vedømmelse efter Skjon blive trukne med ind blandt de Vedligeholdelsespligtige.

Statsraad Tang kan ikke indrømme Rigtigheden heraf, men maa med den ærede Forslagsstiller holde paa, at en Grændsebestemmelse ved Nivellement afgiver den sandeste, retfærdigste og derfor bedste Rettesnor, og han troer ogsaa, at denne Fremgangsmaade allerede benyttes i mange Egne af Landet. Men man bør ei lade sig nøie med en enkelt Nivellementslinie, man bør have flere, thi de, som drage Nytte af

Bandløbene, gjøre det i forskjellig Grad, og bør derfor ogsaa kontribuere i forskjellig Grad, og det er til Bestemmelsen heraf, han mener at flere Nivellements blive nødvendige, saaledes at der blev affstukket 2, 3, 4 eller flere Linier i en bestemt Høide over hverandre, og Kontributionen maatte da rette sig forholdsvis herefter — kort sagt — man burde lægge horizontale Kurver ved Bandløbene paa samme Maade, som de findes paa Generalstabens Kort; — disse sidste kunne tjene som Basis, men ei som noget Endeligt, thi dertil ere Høiderne mellem Kurverne for store.

Kandidat Hannemann glæder sig ved at høre sin Mening støttet af en Mand med saa megen Erfaring i disse Forhold, og imødegaaer med en nærmere Forklaring den af den næstforegaaende Taler (Neergaard) reiste Tvivl om den foreslaaede Grændsebestemmelses Rigtighed.

Kammerherre Neergaard, der ogsaa har en Deel Erfaring i dette Kapitel, mener, at om man end ikke mathematisk har benyttet denne Fremgangsmaade, saa bruges den dog praktisk, ligesom ogsaa de høiestliggende Jorder i Almindelighed ere fri for Kontributionen.

Derefter yttres Taleren sig om Vandets Afbenyttelse, som blev forhandlet i forrige Møde, men ei foreligger i dette, og antager, at der egentlig kun ved 2 Bandløb, nemlig Gudena og Skjørnaa, kan være Tale om at benytte Vandet i agronomisk Viemed, da, saavidt ham bekjendt, næsten alle vore andre Bandløb ere tørre en Tid om Sommeren. Desuden vil ved en stor Deel af Bandløbene, f. Ex. Brede Na, de der anlagte Fabrikker lægge store Vanskeligheder i Veien for Vandets Benyttelse i landøkonomisk Viemed.

Konferentsraad Dahl troer, at Nivellement er et Middel til at bestemme Grændsen for Bedligholdelsespligten, men ikke det eneste, og det vil derfor sikkert være utilraadeligt, at Loven for alle Tilfælde skulde fastsætte en Nivellementsgrænse.

Kandidat Hannemann har ei troet at fremsøre noget hidtil ubekjendt, ved at anwise det omtalte Princip, at gjøre

Grændsebestemmelsen for Bedligeholdelsespligten afhængig af Høideforhold; det vil glæde ham, hvis det allerede anvendes, men han ønsker, at man vil gaae mere exakt frem, og ikke lade det beroe paa et Skjøn med Diet, — saaledes som en af de foregaaende Talere (Neergaard) har angivet som tilstrækkeligt —, men tage Nivelleringsinstrumentet noget tiere til Hjælp; thi om han end fuldtvel anerkjender Værdien af det saakaldte praktiske Skjøn, naar det udøves af en erfaren og dygtig Mand, saa kan han dog ikke troe, at Landmændenes Tilforladelighed i det praktiske Skjøn altid er saa stor, at de skulde kaste Brag paa den mathematiske Nøiagtighed.

Landinspektør Marschall fremhæver, at der er megen Opfordring til ad Lovgivningens Bei at sørge for at faae bedre Hoved-Afledningsgrøfter tilveiebragte. Han har i sin Drainingspraxis havt hyppig Leilighed til at se de Vanskeligheder, som møde Drainingen i saadanne Egne, hvor der mangler Hovedgrøfter til Vandets Modtagelse fra Drainledningerne.

Statsraad Tang skal være fuldkommen enig heri, men maa i Henseende til Ønsket om Vandets dybe Afledning bemærke, at man herved let kommer i Kollision med de Principer, man søger gjort gjældende ved Vandets Afbenyttelse, da man jo der ønsker, at Vandet skal „spille paa Kanten“, medens man ved Afledningen gjerne vil have det sænket saa dybt i Vandleiet som muligt.

Mødet den 21de Marts 1860.

Egekulturens Fordeelagtighed.

Efter at Dr. Vaupell havde holdt et Foredrag over „de naturlige Egefrøve“ indledede Forstraad Doppermann Discussionen ved at oplæse sin nedenstaaende Afhandling om

Egens Kultur og Udbytte.

Hr. Dr. Vaupell har anmodet mig om, til hans afholdte Foredrag om Egen at sœie nogle Bemærkninger om Egetræets

Cultur og om Udbyttet ved denne Træart. Hvad det første Punkt, Culturen, navnlig ved Saaening, angaaer, saa er Udførelsen heraf saa simpel, og der findes over hele Landet saa mange almindelig vellykkede Besaaeninger, at de følgende Bemærkninger ikke kunne tilfigte mere, end i en kort Oversigt at samle det allerede Bekjendte og muligen at oplyse enkelte Punkter med specielle Exempler. Det er almindelig bekjendt, at til Egenes frodige Vægt udfordres Læ, hvoraf følger, at man til sammenhængende rene Ege-Anlæg — om disse er kun Talen — vælger et beskyttet Terrain, hvorved tillige opnaaes den Fordeel, at Jordbunden her i en mindre Grad er udsat for Tørke, hvilket har en gunstig Indflydelse paa Egenes Vægt. Dernæst komme Affætnings-Forholdene i væsentlig Betragtning ved Valget af det ene eller det andet Sted til Ege-Cultur. Et Exempel kan let oplyse dette. Ved min forrige Birkefreds, ved Brahetrolleborg i Fyen, give Bøgeskovene i det vestlige Skovfoged-Distrikt, grændsende til Diernisse og Svaninge Sogne, aarlig pr. Td. Land 2 Rd. høiere Reenindtægt end i det østlige Skovfoged-Distrikt i Krarup Sogn; Prisen paa Ege-Effecter stiller sig i begge Distrikter eens, da Transporten kommer langt mindre i Betragtning ved Egen end ved Bøgen; det vilde selvfølgelig være et stort Misgreb — om isvrigt alle Forhold vare eens — at cultivere Ege i det første Distrikt, istedetfor i det sidste. Hvad her er antydet i det Mindre, er anvendeligt i det Større; det vil derfor være rigtigt, under meget gunstige Affætningsforhold for Bøgebrænde, at indskrænke Egen til det Nødvendigste, under omvendte Forhold at udvide Ege-Culturen, Alt under Overveielse af alle stedlige Forhold.

I min mangeaarige Praxis indskrænkede mine udførte Ege-Besaaeninger sig til Tilcultivering af Sletter — fortids Agerjord — og til Forryngelsen af Skovpartier, hvor de gamle Ege kom til Hugst; mellem de gamle Ege var altid indblandet enkelte Avnbøg, Gretræer, Elle og Bøg. I disse Partier huggedes først alle Ege, men de indblandede Træer bleve

staaende indtil et Agernaar indtraf, i dette Tilfælde huggedes ogsaa disse med Undtagelse af enkelte ikke bredkronede Avnbøg og Gretræer, der først huggedes efter 2 Aars Forløb. Derefter affattes Terrainet i 2 Alens brede Strimler, med 2 Alens mellemliggende Balke; først rensedes Strimlerne for Græs, Løv o. s. v., som førtes paa Balkene, derefter opbakkedes Jorden tæt langs Balkene i smalle Strimler paa 2—3 Tommers Dybde; den fremkomne løse Jord bringes paa Strimlerne, saaledes at der dannes Riller paa 2 Tommers Dybde. I disse Riller af c. et Qvarteers Brede saaes Agernerne og dæktes med den langs Rillerne oplagte Jord, $1\frac{1}{2}$ til 2 Tommer tykt. Derefter sikkres Besaaningen for Bildt og i enkelte Tilfælde sees efter med lidt Eugning og Bortskjæren af Stoppestud; den Omstændighed, at de unge Planter staae i 2 Alens Rader, letter meget lignende Tilsyn. Ved Tilculiveringingen af Sletterne med Eg blev iagttaget Følgende: jaasnart Egens Blomstring var heldig overstaaet og der altsaa var Haab om Agernerne, pløiedes uopholdelig Grønjorden saa overlig som mulig og blev derefter i Løbet af Sommeren behandlet som en veldyrket Brakmark til Kornsjød. Til Saaening pløiedes med en almindelig Ploug, parallelle Furer i 2 Alens Afstand paa 2 Tommers Dybde, i disse saaedes Agernerne, som tilbakkedes ved paatværs at overharve Rillerne med en forttindet Harve. Til saadanne Besaaninger i 2 Alens Riller eller Furer ere 3 à $3\frac{1}{2}$ Tdr. feilfri Agern pr. Td. Land et passende Quantum; dette svarer til 1 Pot Agern paa hver 15 løbende Alen Rille eller Fure *).

*) (Senere Anmærkning). Dette Quantum Agern (som stemmer med Pfeils Angivelse i Kr. Bl. 33 Bd. 1 S. Side 133) er ansat med særligt Hensyn til Udhugnings-Effecterne, da disse endog allerede i 16 Aars Alder betales meget godt, og i det Hele ved sluttet Stilling stige i Brugsværdi. Hvor Udhugningen kommer mindre i Betragtning, eller hvor der ikke med Sikkerhed kan regnes paa Udførelsen af den nedenfor anførte Methode, at sikkre sig dominerende Bestandstræer, da kan det nævnte Quantum Agern modificeres efter bedste Skjøn.

Ved feilsfri Agern forstaaes: at de først affaldne Agern, som sædvanlig ere ormstukne, ikke findes derimellem, at Indsamlingen er skeet betids førend Agernerne kom til at spire, hvilket bør undgaaes; at Indsamlingen opbevares paa Løfter, Tærskeloer o. s. v., i tynde Lag under daglig Omrøren med en Rive, og først udsaaes, helst — naar Vinteren tillader det — i den sidste Halvdeel af November, hvorved i en vis Grad undgaaes Musene, der til den Tid have søgt deres Vinteropholdssted. At blande Sæd mellem Egebesaaninger paa Sletter, har jeg ikke anvendt, endstjøndt jeg har seet vellykkede Culturer af den Art, men ogsaa seet mislykkede, naar Sæden var groet for frodigt. Endnu mindre holder jeg af indblandede beskyttende Træarter; det er unægtelig paafaldende, hvorledes Længdevæxten derved fremstjyndes, men sees nøiere til, saa have disse opdrevene unge Træer langtfra den consistente, selvstændige Formvæxt, som de have i en naturlig Stilling, hvorved de kunne udvikle deres eiendommelige Væxt ved at groe i Sidegrene førend Længdevæxten synderlig tiltager. Der er ingen Tvivl om, at der er iværksat fortrinlige Egebesaaninger efter Fremgangsmaader, der afvige fra den anførte; især maa jeg bemærke, at jeg havde med en løs Jordbund at gjøre; thi meget leret Jord kan foranledige begrundede Afvigelser; navnlig vilde en Bedækning af $1\frac{1}{2}$ til 2" Leerjord være høist uhenfigtmæssig, idet der den halve Bedækning er den meest passende. Plantning af Ege har ved min Praxis ikke været meget betydelig; hvor de locale Forhold stiller Plantning som den Kultur, der bør vælges, der maa dertil opelskes Planter i Frøbede og i to Aars Alder udpriffes. Sluttelig maa jeg endnu ved Egebesaaningerne berøre et Par Punkter, som i en vis Grad henføres med til Culturen. — Det er ikke sjelden Tilfældet, at Besaaningerne staae tættre end man ønsker; i dette Tilfælde er det meget fordeeltigt, naar Egene have opnaaet en Høidevæxt af 2 til $2\frac{1}{2}$ Alen, da at befrie de fremragende dominerende Stammer for deres tilgrændsende Nabostammer, ved sidst i Juli og i

August at bortffjære alle unge Ege paa $1\frac{1}{2}$ Alen omkring disse Hovedstammer, saa dybt ved Jorden som muligt, og dernæst tildække Stopperne et Kvarteer tykt med Jord, som tages paa Balkene, ikke for nær ved Hovedstammen. Dette bør gøres ved mindst 200 Stammer pr. Td. Land; man fordele bedst Stammerne ved i hver 4de Række at vælge en fortrinlig Plante i hver 8 løbende Alen, hvilket giver 219 Stammer pr. Td.; vil man sikke sig et større Udvalg for Fremtiden, kan man i hver 3die Række vælge een Stamme i hver 8 eller 6 løbende Alen, hvilket giver 292 eller 389 Stammer. Beføstningen herved er ubetydelig, men meget lønnende; man finder ved Udhugningen altid vel fordeelte Hovedstammer, som let kunne gives den fordeeltigste Stilling og derved den største Tilvæxt. Det andet Punkt er: naar efter de første Udhugninger Græs vægten begynder at udvikle sig — sædvanlig fra det 25de Aar — er det en uafviselig Nødvendighed til Egenes fremtidige fordeeltige Væxt, at der bringes Undervæxt under Egené, dette er det eneste virksomme Middel til at vedligeholde Jordkraften; Egetræer give intet Lovdække; ved de nødvendige Udhugninger udsættes Jordbunden for Atmosfærens Indvirkning og udtørres, paa fugtige Jorder bindes den af jure Græsarter, bliver suur og kold, hvorved Jordkraften ikke kan udvikles. Tøvrigt er denne Kultur af Undervæxt intet Offer; beregnes Udgiften endog med Rentesrente, saa indvindes ved 20aarige Hugninger dog en Nettoindtægt for Gjærdsel og Smaa-brændsel, som fortjener at paaagtes. Jeg har i hele min Tjenestetid fulgt denne Anskuelse; i den første Tid valgte jeg Hæssel til Undervæxt, siden 1830 Bøg, tildeels ogsaa Avnbøg.

Om Udbyttet

ved Ege-Productionen ere Meningerne meget deelte. Den siden Efteraaret 1857 indtraadte Standsning i alle Bygnings-Foretagender, saavel ved Land-, som Skibsbyggerier, maatte medføre en Mangel paa Afætning af Egetræ, saa at

det siden den Tid i en vis Grad har været usælgeligt. Denne Mangel paa Afætning ansees næsten almindelig ikke som forbigaaende, men som vedvarende, da Steen og Jern fortrænge Egetræet i alle mulige Retninger, ved Huse, Broer, Gelændere o. s. v., og Dampskibene mere og mere fortrænge Seilskibene, saa at der ikke er Udsigt til at Egeproductionen vil stille sig lønnende. Henstilles end de anførte Formodninger om Egetræets Ikke-Anvendelse til Fremtiden, da de divergerende Meninger dog ikke kunne føre til noget Resultat nu for Tiden, saa er det dog af Bigtighed, at underkaste Slutningen: „at Ege-Productionen i Almindelighed ikke vil stille sig lønnende“, en nærmere Drøftelse; og til den Ende her i Korthed opgive: Material-Udbyttet ved Egen, forsaavidt de er opnaaet, med en Priis-Ansættelse i Forhold til Fyrtoomerets Priis for Tiden, og dernæst en Sammenstilling af de Forhold, under hvilke Ege eller Bøg stille sig meest lønnende.

Bed Egenes Behandling i Slovene ved Trolleborg er siden 1806 det bekjendte Reventlow'ske Udhugnings-Princip lagt til Grund og gennemført med de Modificationer, som yderligere Jagttagelser og Erfaringer foranledigede, hvilke jeg omfattende har motiveret i en Artikel i Hofman (Bangs) Tidsskrift „Meddelelser for Landmand, 2det Hefte, 1852“. Ifølge disse vedtagne Grundsætninger give de periodiske Udhugninger et betydeligt Udbytte af Bed og Bark; efter et Udtog af mine Regnskaber udgjøre Indtægterne for disse Udhugninger — af 160 Tdr. Land Egebesaaninger af forskellige Aldersklasser, de ældste fra 1780 og de yngste c. 25 Aar gamle — Omkostningerne fraregnede, den Sum 54,028 Rd., eller det 42aarige Middeltal 1286 Rd. 2 Mk. 4 $\frac{1}{2}$. Til en altid vedblivende lignende Indtægt udfordres, at Ege-Bevørgningernes Areal suppleres med 80 Tdr. Land, hvilket tildeels er udført, og saaledes udgjør 240 Tdr. Land. — Fordeles det nævnte Udbytte paa disse 240 Tdr. Land, bliver det aarlige Udhugnings-Udbytte pr. Td. Land 5 Rd. 2 Mk. 2 $\frac{1}{2}$.

Da denne Beregning er begrundet paa et 42aarigt Middeltal, og Prisen paa diſſe Effecter — ſaavel Ved ſom Bark — er uafhængig af de afvejlende Prifer paa ſtorre apteret Egetræ, ſaa ſynes det indlyſende: at denne Indtægt med en høi Grad af Sikkerhed kan antages for Fremtiden. Til Oplyſning om Tilvækſten paa Beſtands træerne bemærkes Følgende: paa en Prøvetønde af en Beſaaening, ſom jeg tidligere har troet hydrørte fra 1780, men ſom førſt er udført 1784 eller 1785, findes nu i 75 eller 76 Aars Alder 62 Stammer; diſſe maaltſes ganſke nylig, hvoraf resulterede, at Tilvækſten i de ſidſte 5 Aar har været en Tomme i Diameter, ved ſaa af de mindſte Stammer var det knapt Maal; fraregnes i de 62 Stammer endnu 12 af de mindſte Stammer til Udbygning, ſaa danne de tilbageblivende 50 Stammer Beſtands træerne til den ſidſte Hovedbenyttelſe; for Tiden er Middeldiameteren paa diſſe 16,27". Antages til ſtorre Sikkerhed kun for hver 6 Aar en Tomme Tilvækſt, ſaa bliver Tilvækſten for de tilbageſtaaende 44 à 45 Aar 7,66 plus nuværende Diameter 16,27", bliver i 120 Aars Alder en Diameter — 4" fra Jorden — af 23,93", i rundt Tal 24". Af en lignende Eg 23,55" Diameter — efter Afbarakningen 22,28" — udkom ved Aptereringen til 14 Alens Længde:

60 Alen Tommer paa 6 og 6" □	30 Cub. Fod.
16 " Planke	5½ " "
	35½ Cub. Fod.

For Tiden er Prisen paa almindeligt godt Fyrømmer her i Staden, i ſtorre Udsalg 1 Mk. pr. Alen, i mindre Udsalg 18 til 20 ſ pr. Alen; Tommeret holder 6 og 6" □, men efter Afretningen knap 5½" □. Antages den ſidſte Pris 20 ſ pr. Alen, eller 2 Mk. 8 ſ pr. Cub. Fod apteret feilfrit Egetræ, ſaa ſtiller Værdien af et Egetræ ved Hovedbenyttelſen ſig ſaaledes:

For 60 Alen Tommer 6 og 6" □ à 20 ſ.	12 Rd. 3 Mk. " ſ.
" 5½ Cub. Fod Planke à 2 Mk. 8 ſ.	2 " 1 " 5 "

Toppen fra 14 Alens Længde og Barken
 anslaaes til 6 Rd., hvormed dækkes Sauge-
 lønnen, og Resten beregnes her med. . . 2 Rd. 1 Mk. 11 $\frac{1}{2}$.

Jalt pr. Stamme ved sidste Hovedbenyttelse 17 Rd.

Efter disse Forudsætninger stiller den aarlige Indtægt af
 1 Td. Land Eggehøiskov i 120 Aars Omdrift sig saaledes:

For Udhugninger, som anført. 5 Rd. 2 Mk. 2 $\frac{1}{2}$.

Bed Keenafdriften falder paa 2 Tdr.

Land 100 Egetræer à 17 Rd. = 1700

Rd., divideret med 240 (Eggeskovens

Areal) giver aarlig pr. Td. Land . . . 7 " " " 8 "

Jalt aarlig Indtægt pr. Td. Land 12 Rd. 2 Mk. 10 $\frac{1}{2}$.

I denne Indtægt maa fraregnes qvota-Andeel i Ud-
 gifterne: for Administration, Veie, Hegn, Culturer, Skatter og
 Bidrag til Communevæsenet.

Material-Udbyttet af Bøgeskovene ved Trolleborg, hvoraf
 en betydelig Deel have meget ringe Jorder, kan i Middeltal
 ved Keenafdriften i en 90aarig Omdrift ikke ansættes høiere
 end til 100 Favne Kløvebrænde pr. Td. Land eller aarlig $1\frac{1}{2}$
 Favn Kløvebrænde og deraf faldne 9 Favne Jagotbrænde eller
 aarlig $1\frac{1}{2}$ Favn. De periodiske Udhugninger kunne efter mange-
 aarige Jagttagelser og Erfaringer — reducerede til Kløvebrænde —
 ansættes til Værdien af $\frac{2}{3}$ Favn Kløvebrænde pr. Td. Land
 gennem hele Omdriften. Omegnen ved Trolleborg er saa
 skovriig, at den største Deel af Bøge-Handelsbrænde maa
 exporteres, særlig til Kjøbenhavn. Skovenes Afstand til Lade-
 pladsen falder mellem $\frac{3}{4}$ og $1\frac{1}{2}$ Mil. Udgifterne af 1 Favn
 Brænde indtil Salgsstedet ere:

For Huggeløn, Transport og Indskibning. 3 Rd. 1 Mk. " $\frac{1}{2}$.

Fragten til Kjøbenhavn 2 " 2 " " "

Jalt 5 Rd. 3 Mk. " $\frac{1}{2}$.

Havneprisen for 1 Favn bedste Handels-
 brænde kan for sidste Aar 1859 i Middeltal

tal ansættes til	10 Rd. 3 Mk. „ ½.
Opførte Udgift fradraget med	5 „ 3 „ „ „

Bliiver Indtægten for 1 Favn Handelsbrænde paa Stedet i Skoven (Skovpræis). 5 Rd. „ Mk. „ ½.

Efter det Forestaaende bliver den aarlige Indtægt af 1 Td. Land Bøge-Høiskov:

For 1½ Favn Kløvebrænde Reenaadrist. . . 5 Rd. 3 Mk. 5 ½.

„ ½ Favn Knippelbrænde „ „ 2 „ „ „

¾ Favn Kløvebrænde af

Udhugning 3 Rd. „ Mk. 12 ½.

Fradraget Huggelønnen

ligesom ved Kløvebræn-

det, omtrent „ „ 2 „ 12 „ 2 „ 4 „ „ „

I Alt 8 Rd. 3 Mk. 5 ½ aarlig Indtægt pr. Td. Land Bøge-Høiskov.

I denne Indtægt maae fradrages de samme Udgifter, som bemærket ved Egen.

Til de Steder, hvor forestaaende Calcule stiller sig for lavt, kan især henregnes:

- 1) De Skove med saa gode Jorder, f. Ex. paa Als, Falster, Petersværst o. s. v. at den aarlige samlede Produktion kan ansættes til 2½ istedetfor til 1¾ Favn Kløvebrænde, hvorved det aarlige Udbytte forhoies til 11 Rd. 5 ½ pr. Td. Land.
- 2) De Skove med en saa gunstig Beliggenhed med Hensyn til Landtransporten og Fragten til Kjøbenhavn, at ved disse Poster kan indvindes 1 Rd. 2 Mk. pr. Favn, saa forhoies derved det aarlige Udbytte til 10 Rd. 5 Mk. 5 ½, eller i rundt Tal til 11 Rd. pr. Td. Land.
- 3) Alle de Skove i Omegnen af Kjøbenhavn, hvorved Landtransporten er anvendelig; udgjør Huggeløn og Transport 4 Rd. 3 Mk. pr. Favn, saa vil Brændehandleren lægge 1 Rd. til Havnepræisen, da Consumenten sparer 2 Mk. i Afgift til Magistraten og 4 Mk. for Opkjørsel

fra Havnen; fradrages de øvrige 3 Rd. 3 Mk. fra Havneprisen 10 Rd. 3 Mk., saa opnaaes en Skovpris af 7 Rd. pr. Favn, følgelig et aarligt Udbytte af 12 Rd. 1 Mk. 8 $\frac{1}{2}$ pr. Td. Land.

- 4) Alle de Skove, som ikke ere større end til Omegnens nødvendige Forbrug; ved disse ere Priiserne uafhængige af Kjøbenhavns Brandpriser.

I de forestaaende Priisforhøielser er ogsaa Udflugnings-Effecterne indbefattede, endskjøndt disse kun i ringe Grad egne sig til Export; men heri finder et almindeligt Forhold Sted; staaer Handelsbrænde i Priis, vil det ogsaa være Tilfældet med Udflugningerne. — Om Transport ad Jernbanen mangler jeg de fornødne Oplysninger, fra Borup-Stationen skal Favnen koste 3 Rd.

Kammerherre Wichfeldt. Naar de gamle Ege ere borthuggede, ønsker Skoveieren ofte at faae Egeskov igjen paa samme Sted, men med hvilken Sandsynlighed kan man gjøre Regning paa, at dette vil kunne lykkes ham? Vil der i det Hele taget kunne opstaaes en kraftig Egeskov paa en Skovbund, der nylig har været bevoget med Eg? Desuden vilde det være ønskelig at faae oplyst, hvorledes man hensigtsmæssigst skal indrette Afdrivningen, naar man ønsker Eg af meget høi Alder? — Direkte henvendende sig til Forstraad Oppermann spørger han, om det er Huus- eller fortrinsviis Skibstømmer Brædetrolleborg Skove producere.

Forstraad Oppermann. Krumtømmer til Skibsbrug levere disse Skove saa at sige slet ikke, og i Reglen vil en Egeskov ved en saadan Benyttelse kun give en ringe Indtægt; derimod levere Brædetrolleborg Skove en stor Deel Egeplanter, deriblandt endog til en Længde af 14—16 Alen.